

Büyük Maden Jeoloğu Dr. Tandoğan Engin'in Ardından...

Dr. Tandoğan Engin Soylu bir insan olark yaşadı, "lekesizi lekesizi" bir ad bıraktı. Ailesine ve meslek camiamıza başsağlığı diliyorum. Tüm öğrencileri adına ona sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Hakını helal etsin...Bizim onda hakkımız yok.

Mekânı cennet olsun.

Yusuf Ziya Özkan
Jeoloji Mühendisi

Türkiye madenciliğini önemli simalarından Dr. Tandoğan Engin'i, 83 yaşında kaybettik. Maden jeologları camiası, büyük bir değerini yitirdi. Hastaneye kaldırıldığı son bir hafta boyunca sevenleri ve yakınları, ondan gelecek iyi haberi beklerken, maalesef 16 Aralık 2024 günü vefat haberi geldi. 17 Aralık'ta, ailesi ve yakınlarının yanı sıra, yılarca emek verdiği MTA ve DAMA Mü-

hendislik A.Ş.'den çok sayıda meslektaşı ve sevenleri tarafından Karşıyaka'da sonsuzluğa uğurlandı. 45 yıl boyunca hizmet ettiği MTA Genel Müdürlüğü ve ve DAMA Mühendislik A.Ş. cenaze çelenk göndermişti. Ancak, Türk madencilğine büyük hizmetler sunan, maden aramalarında yenilikler getiren ve sayısız maden jeoloğu yetiştiren bu büyük insan için bu ilginin yetersiz olduğunu düşünüyorum. Bir MTA aşığı ve kurumuna eşsiz katkılar sağlayan bir mensup olarak, MTA'dan bir cenaze töreni ile uğurlanmayı fazlasıyla hak etmişti.

Öncelikle, bir öğrencisinin gözünden Dr. Tandoğan Engin'i tanıtmak istiyorum. Antalya'nın Kaş İlçesi'nde, öğretmen bir anne ve babanın dört çocuğundan ikincisi olarak dünyaya gelene Engin, genç yaşlarından itibaren ülkesine ve toplumuna hizmet etmeye adanmış bir yaşam sürdü. 1962 yılında İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesinden mezun olduktan sonra, 1964 yılına kadar Maden tetkik ve Arama (MTA) Genel Müdürlüğü bünyesinden kömür arama projelerinde görev yaptı. Ardından, İngiltere Durham Üniversitesinde krom yatakları üzerine doktora çalışmalarına

başladı. 1969 yılında doktorasını tamamlayarak yurda döndüğünde, MTA Maden Etüt ve Arama Dairesinde göreve başladı. Kısa bir süre sonra, dönemin Genel Müdürü Doç. Dr. Sadrettin Alpan'ın desteğiyle MTA'da Krom-Nikel-Kobalt Servisi'ni kurdu ve ilk servis şefi olarak görev yaptı. Bu adım, Türkiye'de çağdaş krom aramacılığının başlangıcı kabul edilir.

Dr. Tandoğan Engin, ofiyolitik kayaların as birimlere ayrılarak yapısal haritalanması ve yapısal analiziyle krom arama yöntemini Türkiye'ye kazandırmıştır. Krom Servisi'ndeki çalışmaları kapsamında, başta Guleman (Elazığ), Fethiye-Köyceğiz-Tavas, Orhaneli-Harmancık, Aladağ (Adana) ve Kopdağ (Erzincan) bölgeleri olmak üzere, Türkiye'nin bir çok bölgesinde arama projelerini başlatmış ve önemli rezervlerin bulunmasına katkı sağlamıştır.

2006 yılına kadar hizmet verdiği MTA maden Etüt ve Arama Dairesi'nde saha jeoloğu, ekip lideri, bölüm şefi, başkan yardımcısı, başkan ve kıdemli arama jeoloğu olarak görev yaptı. MTA'daki çalışma hayatı boyunca, kurum yöne-

timine danışmanlık ve rehberlik yapmaya da devam etti. Bilgeliği ve tecrübesiyle MTA'nın arama politikalarının belirlenmesinde ve yürütülmesinde etkili oldu.

Bu süreçte, Türkiye'nin maden potansiyeline dair derinlemesine analizler yapan ve sayısız arama projesinin hazırlanmasında, değerlendirilmesinde ve uygulanmasında önemli rol oynayan bir bilim insanı olarak ön plana çıktı. Ayrıca, 2000 yılında yayımlanan 1/1.000.000 ölçekli Türkiye metalojenik haritası, Türkiye'nin Kuzeydoğu karadeniz Bölgesi ile Batı Gürcistan arasındaki bölgenin 1/500.000 ölçekli metalojenik haritası ve 2005 yılında yayımlanan "Biga Yarımadası'nın Metalojenisi, KB Türkiye" başlıklı MTA yayını gibi önemli çalışmalara ortak yazarlık yapmıştır.

MTA'dan emekli olduktan sonra, mesleki hayatına DAMA Mühendislik A.Ş.'de devam etmiş ve şirketin etki değerlerini koruyarak uluslararası standartlarda hizmet veren bir kuruluş haline gelmesine büyük katkı sağlamıştır.

Hayatı boyunca, dünyadaki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri yakından takip ederek, bunları

ülkemize kazandırmak için üstün bir gayret göstermiştir. 1972 Penros Konferansı'nda üzerinde uzlaşılan ofiyolit tanımını, Türkiye jeoloji Kurumu Dergisi'nde yayımladığı bir makale ile Türkiye'de ilk kez duyuran kişi o olmuştur. ABD'li ünlü podiform kromit yatakları uzmanı Tom Thayer'i Türkiye'ye davet ederek, ülkemizdeki farklı krom yataklarına teknik geziler düzenlemiş ve onun bilgi birikiminden yararlanılmasını sağlamıştır.

Bu teknik gezilerden biri sırasında gördüğüm, Tandoğan Engin'in görev anlayışını iyi yansıtan meslek hayatımın ilk yıllarına ait anılarım arasındadır. O zamanlar 72 yaşında olan Thayer'i nefes aldirmeden mostradan mostraya koşturmuştu. Havanın kararmaya başladığı geç bir saatte önce Tandoğan Bey, arkasında ona yetişmeye çalışan Thayer, Guleman'daki Şabate Teppe'nin zirvesine yakın bir krom mostrasına çıkarırken, servis şefimiz Dr. Ünal Artan'ın "Tandoğan önemli değil ise adamı yormayalım" diye bir girişimi olduysa da bu onu vazgeçirmeye yetmedi. Bunun üzerine Thayer'in "Tandoğan esir sürücüsüne benziyorsun" dediğini hatırlıyorum.

1980'lerde tüm dünyada epitermal altın yataklarına ilginin artmasıyla birlikte, bu tür yataklara ilişkin bilgi ve arama teknolojilerinin Türkiye'ye kazandırılmasında öncü rol oynamıştır. O tarihlerde Maden Etüt ve Arama Dairesi'nde rahmetli Dr. Ramis Özocak, Dr. Tandoğan Engin'in de içinde bulunduğu bir ekip tarafından epitermal altın yataklarıyla ilgili yayınlar yakından takip ediliyor, tartışılıyor, değerlendiriliyordu. Bu çabalar, o tarihlerde Birleşmiş Milletler Teşkilatında uzman olarak görev yapan Doç. Dr. Sadrettin Alban'ın bir yurtseverlik örneği olarak gördüğüm destekleriyle 1989-1991 arasında Birleşmiş Milletler destekli MTA projesinin hayata geçirilmesiyle ilk önemli meyvesini vermiştir. Dr. Engin bu projenin koordinatörlüğünü üstlenmiştir. Bu projede MTA'da bir çok jeoloğun epitermal altın aramaları konusunda uzmanlaşmasını sağlamış ve MTA laboratuvarlarına tespit sınırını ppm düzeylerinden ppb seviyelerine düşüren çağdaş analiz cihazlarının kazandırılmasına katkı sunmuştur.

Türkiye'de çağdaş krom ve epitermal altın yataklarının aramalarını başlatmanın ötesinde,

bu alanlarda meslektaşlarını eğiterek büyük bir miras bırakmıştır. Bugün, ülkemizde bu konularda uzmanlaşmış çok sayıda jeoloji mühendisi, onun eğitiminden geçmiştir. Kendim de meslekte çıraklık dönemimden itibaren Dr. Engin'in bilgilerinden ve tecrübelerinden istifade etme fırsatı bulmuş öğrencilerinden biriyim. Üzerimde çok büyük bir emeği vardı.

Birkaç cümleyle insani yönüne değinmem gerekirse, Dr. Tandoğan Engin, alçakgönüllü, doğruluktan şaşmayan, sade yaşayışlı ve sağlam karakterli bir insandı. Para pulda gözü olmayan, bilinmek, öne çıkmak ve meşhur olmak gibi bir gayeyle hareket etmezdi. Genç bir jeolog iken Cento'ya büyükelçi statüsünde maden uzmanı olarak atanma teklifini, "Devlet beni maden arama konusunda hizmet etmek için okuttu. En büyük katkısı bu alanda yapabilirim" diyerek reddetmedi, onun bu özelliğini açıkça ortaya koymaktadır.

Dr. Engin, aynı zamanda mükemmeliyetçi ve kanıtçı bir görev ahlakına sahipti. Yapılan bir işte

hiçbir kusuru kabul etmez, hata ya da eksiklik konusunda sıfır tolerans gösterirdi. Her koşulda görevini eksiksiz bir şekilde yerine getirmeyi, kanıtçı görev ahlakının bir gereği olarak her şeyden üstün tutardı. Bu anlayışla kendisini tükettiğine ve hatta hayatını bile riske attığına en yakın tanık olanlardan biriyim.

DAMA'da çalışırken incelememiz gereken bit maden ocağına ulaşmak üzere yola çıktığımızda, dik yamaçlı bir tepenin zirvesine yakın bir noktadan geçen toprak yolun yarısının heyelan nedeniyle yıkıldığını gördük. Yolun yalnızca araba tekerleği genişliğinde bir kısmı kalmıştı. Gideceğimiz yer, yürüyerek ulaşamayacak kadar uzaktaydı. Ben geri dönmeyi ve durumu rapor etmeyi önerdim, ancak Dr. Engin'i buna ikna edemedim. Yolun kalan dar kısmından geçmeye çalışırken, arabanın arka tekerleği çukura düştü ve araç uçuruma doğru yan yattı. Neyse ki yol kenarındaki bir ağaca yaslanarak uçuruma yuvarlanmaktan kurtulduk. Daha sonra Fethiye'de tanıdığımız bir madenciye telefonla ulaşip yardım istedik ve arabayı bir kepçe yardımıyla yerinden

çıkardık. Eğer bu olay yaşanmadan önce geri dönmüş olsaydık, Tandoğan Bey eminim buna çok üzülürdü.

Dr. Tandoğan Engin soylu bir insan olarak yaşadı, "lekesizin lekesizi" bir ad bıraktı. Ailesine ve meslek camiamıza başsağlığı diliyorum. Tüm öğrencileri adına ona sonsuz teşekkürlerimizi sunuyorum. Hakkını helal etsin... Bizim onda hakkımız yok.

Mekânı cennet olsun.